

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสรุปผลตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดมหาสารคาม กับข้อมูล
เชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาด
ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคามมีดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 16 ตัวแปร พบว่า ค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 จำนวน 80 คู่ ตัวแปรที่มีระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติ .05 จำนวน 13 คู่ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 31 คู่
โดย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มี 93 ตัวแปร มีค่าอยู่ในช่วง -.005 ถึง .589 เมื่อพิจารณาตัวแปร
สังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือมีค่าเท่ากับ .589 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ได้แก่ทัศนคติ
ค่านิยมที่เกี่ยวข้องคุณธรรม (Y6) กับความสัมพันธ์ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Y7) และความสัมพันธ์
ของสมาชิก(Y4)กับ การเล็งดูแบบประชาธิปไตย(X5)
2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดล
ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ของนักเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้น

จังหวัดมหาสารคาม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ เท่ากับ 229.73 คำนี GFI เท่ากับ 0.95 คำนี AGFI เท่ากับ 0.93 คำนี RMR เท่ากับ 0.014 ค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน RMSEA เท่ากับ 0.048 สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม พบว่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ส่งผลต่อ ความฉลาดทางจริยธรรมมีค่าเท่ากับ 0.48 แสดงว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่การคิดวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ได้ร้อยละ 48

3. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมทางบ้าน มีอิทธิพลทางตรง ต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ 0.45 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.35

3.2 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน มีอิทธิพลตรง ต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ 0.28 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.203. การคิดวิเคราะห์โดยมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม โดยมีอิทธิพลตรง เท่ากับ 0.26 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการคิดวิเคราะห์ มีอิทธิพลส่งเสริมต่อความฉลาดทางจริยธรรม ตัวแปรทุกตัวใน โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายความแปรปรวนของอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ได้ร้อยละ 48 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางบ้าน

สภาพแวดล้อมทางบ้าน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ภายนอก คือ เศรษฐกิจของครอบครัว สื่อมวลชนภายในบ้าน เพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม และมีอิทธิพลอ้อมผ่านการคิดวิเคราะห์ แสดงว่าถ้านักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้านที่ดี บุคคลในครอบครัว

มีความรักห่วงใยคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จผู้ปกครองคอยให้รางวัลหรือคำชมเชย ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือพ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ไม่ปล่อยปละละเลย คอยแนะนำสิ่งที่ดีงาม ให้นุตรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลให้กำลังใจไม่เข้มงวดกวดขันเกินไป ถ้านักเรียนได้รับพฤติกรรมเหล่านี้ยิ่งเต็มที่ จะส่งผลให้นักเรียนเติบโตด้วยจิตใจที่ดีงาม สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตรงกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552 : 23) มีความเชื่อว่า ผู้ปกครองหรือผู้ที่ใกล้ชิดเป็นบุคคลแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีต่อบุตรหลาน โดยการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังและพัฒนาให้ถึงระดับอีโก้ วิธีการเรียนรู้ทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เด็กจะลอกเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากผู้ใหญ่ที่ควบคุม มากับวิธีการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กได้รับการหล่อหลอมตามแบบบุคลิกภาพ ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนกระทั่งยอมรับและปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ไรท์ (Wright, 1978 : 27-30) ยังเชื่อว่าสังคมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของบุคคล เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้สิ่งที่ดีเลวจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยขบวนการเทียบเคียง เด็กจะใช้การเลียนแบบจากผู้มีอำนาจ และผู้ที่ตนเคารพรัก สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย กาลภูธร (2549 : 118) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูเขาวนปัญญาและความสามารถในการและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ และความซื่อสัตย์อยู่ในสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และฮอฟแมน (Hoffman, 1970 : 291) ได้วิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับจริยธรรมสี่ประการ คือการมีความรับผิดชอบ การยอมรับสารภาพผิด การยึดหลักแห่งตน และการต้านทานสิ่งชั่วร้าย พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักในช่วงอายุ 4-13 ปี มีลักษณะทางจริยธรรมสี่ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย นอกนั้นยังพบว่า การให้เห็นผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ 5 ปี

อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมทางบ้าน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความฉลาดทางจริยธรรม ผ่านการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะบุตรที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกระฉับกระเฉง มีความอยากรู้อยากเห็น กล้าแสดงออก มีผลต่อกระบวนการคิดของเด็ก ทำให้เด็กรู้จักการเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผล แยะแยะข้อดีข้อเสียของพฤติกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศิริ อัจจุฬา (2546 : 104) ที่พบว่า การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งผลให้เด็ก

มีความคิดอย่างวิจารณ์ญาณสูงด้วย

สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก ประกอบด้วยพฤติกรรมของกุ่มเพื่อน พฤติกรรมของครู กิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรม เป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม และมีอิทธิพลอ่อนผ่านการคิดวิเคราะห์ แสดงว่าโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่คิดจะส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมสูง เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันที่ส่องรองจากบ้าน เด็กมีเวลาอยู่มากที่สุดและเด็กจะใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน โรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ สอนให้เด็กได้ใช้กระบวนการทางความคิดและทักษะชีวิตในทุก ๆ ด้าน บุคคลที่เข้ามามีบทบาทใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือกลุ่มเพื่อน เวลาที่มีเขาจะปรึกษาเพื่อน ลอกเลียนแบบพฤติกรรมเพื่อนที่ตนสนิท ทำตามเพื่อน เข้าข้างเพื่อนแม้รู้ว่าเพื่อนเป็นคนผิด ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ นักเรียนในวัยนี้ให้ความสำคัญของกลุ่มเพื่อน นักเรียนจะพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมสูงหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังของโรงเรียนดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2529 : 28-29) กล่าวว่า การพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมที่กระทำกันมากในขณะนี้คือการปลูกฝังในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะในการศึกษาภาคบังคับเนื่องจากเด็กมีความไวต่อการปลูกฝังจริยธรรม เพราะเป็นวัยที่บริสุทธิ์สามารถซึมซับสิ่งที่คิดงามได้ง่าย ซึ่งนิตยา เรืองเป็น (2545 : 144) เห็นว่าโรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ สอนให้เด็กได้ใช้กระบวนการทางความคิดและทักษะชีวิตในทุก ๆ ด้าน อารี พันธุ์มณี (2544 : 189) กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่นว่า วัยนี้เห็นเพื่อนเป็นเทวดา เพื่อนคือความสุข ความทุกข์ของเด็ก เด็กจะรักเพื่อน เชื่อเพื่อนและทำตามเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ไม่ว่าจะเป็นคำพูด กิริยามารยาท แบบแผนในการเรียน ความคิด ความสนใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็น ไปตามเพื่อนที่คบ ถ้าคบเพื่อนเรียนที่ช่วยกันเรียนและมีเวลาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนมาก มากกว่ากับบิดามารดา หรือครู ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมเช่น กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม การสวดมนต์ไหว้พระ การพัฒนาวัดเนื่องในวันสำคัญทางศาสนาการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญทางศาสนา บันทึกความดีเอาไว้ในสมุดบันทึกความดี และเป็นเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อน

การคิดวิเคราะห์ เป็นตัวแปรสังเกตได้ภายใน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักแยกแยะที่เป็นเท็จหรือเป็นจริง มีเหตุผล สามารถตัดสินใจได้อย่างฉลาด ส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมสูงด้วย ตรงกับแนวคิดของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg, 1976 ; อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุ์นาวิณ. 2550 : 6) ที่ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมว่า เป็นการรับรู้ละเอียดเข้าใจ

รู้จักกับผิชอบชั่วดีแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน และเกิดขึ้นจากขบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา สอดคล้องกับทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของเปียร์เจย์ (ทิสนา เขมมณี และคณะ. 2544 : 13) ว่าเด็กที่มี 11 ปีขึ้นไปสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรม คิดอย่างสมเหตุสมผล สามารถตั้งสมมุติฐานในการแก้ปัญหา การคิดแบบวิทยาศาสตร์ ได้รู้จักคิดด้วยการสร้างภาพในใจ สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่นอกเหนือไปจากปัจจุบันหรือสถานการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ และคิดสร้างทฤษฎีได้ การคิดของเด็กจะไม่ติดขัดจากข้อมูลที่มาจากการสังเกตเพียงอย่างเดียว ดังงานวิจัยของผลยรรยง ฎกองพลอย (2550 : 96) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกการคิดวิเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือความสามารถด้านเหตุผลและบุคลิกภาพ และบงกาล จันท์หัวโตน (2551 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าปัจจัยคิดสรรที่สัมพันธ์กับการคิด ได้แก่ พฤติกรรมการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมให้สูงขึ้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้นพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ควรจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ควรให้มีความรัก ความอบอุ่นเกิดขึ้นให้มาก

1.2 พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองควรอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบประชาธิปไตย คือ เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถ และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวอย่างเต็มที่ คอยให้กำลังใจ ให้คำชมเชย

1.3 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมให้สูงขึ้น เช่นค่ายพัฒนาคุณธรรม กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ กิจกรรมพัฒนาวัดเนื่องในวันสำคัญ

ทางศาสนา จัดป้ายนิเทศในวันสำคัญ สมุดบันทึกความดี

1.4 โรงเรียนควรร่วมมือกับครอบครัวในจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อศึกษาความฉลาดทางจริยธรรม เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่เรียนเก่งหรืออ่อน ส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรศึกษาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางจริยธรรม หรือไม่อย่างไร

2.3 ควรศึกษาฉลาดทางจริยธรรมของครูผู้สอน ส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY